

АГРАРНЕ ПРАВО

Посібник для підготовки до іспиту

За загальною редакцією
професора А. М. Статівки та професорки Т. В. Курман

5-те видання, перероблене і доповнене

Харків
«Право»
2022

УДК 342.9.03
А25

Авторський колектив:

Ю. Ю. Бакай, Д. Ю. Кондратенко, Г. С. Корнієнко, Т. В. Курман,
М. Ю. Покальчук, О. М. Савельєва, Я. О. Самсонова,
В. П. Станіславський, А. М. Статівка, О. М. Туєва

Аграрне право : посіб. для підгот. до іспиту / [Ю. Ю. Бакай,
А25 Д. Ю. Кондратенко, Г. С. Корнієнко та ін.] ; за заг. ред. А. М. Статів-
ки та Т. В. Курман. – 5-те вид., перероб. і допов. – Харків : Право,
2022. – 220 с.

ISBN 978-966-998-425-8

© Корнієнко В. М., Корнієнко Г. С.,
Кульчій І. М. та ін., 2020

© Бакай Ю. Ю., Кондратенко Д. Ю.,
Корнієнко Г. С., Курман Т. В.
та ін., переробка і доповнення,
2022

© Оформлення. Видавництво
«Право», 2022

ISBN 978-966-998-425-8

Передмова	3
1. Правові засади аграрної реформи в Україні та її напрями	4
2. Системоутворюючі категорії аграрного права. Поняття аграрного права	6
3. Предмет аграрного права і його структура	8
4. Методи правового регулювання в аграрному праві	10
5. Принципи аграрного права	11
6. Система аграрного права. Аграрне право як галузь законодавства, юридична наука та навчальна дисципліна	13
7. Співвідношення аграрного права з іншими галузями права	15
8. Особливості аграрного законодавства на сучасному етапі	17
9. Конституція України – правова основа джерел аграрного права	18
10. Закони як джерела аграрного права України	19
11. Підзаконні нормативно-правові акти в системі аграрного законодавства	21
12. Внутрішньогосподарські локальні нормативно-правові акти: поняття та ознаки	22
13. Класифікація локальних внутрішньогосподарських нормативно- правових актів сільськогосподарських підприємств	24
14. Основи міжнародно-правового регулювання аграрних відносин	26
15. Аграрне законодавство зарубіжних країн	28
16. Засоби вдосконалення та систематизації аграрного законодавства	30
17. Роль та значення судової практики в регулюванні аграрних відносин	31
18. Поняття аграрних правовідносин, їх елементи та особливості	32
19. Класифікація аграрних правовідносин, загальна характеристика їх основних видів	34
20. Внутрішньогосподарські аграрні правовідносини: поняття, види	36
21. Поняття та види зовнішніх аграрних правовідносин	37
22. Співвідношення аграрних правовідносин з правовідносинами суміжних галузей права	38
23. Об'єкти аграрних правовідносин: поняття та види	40
24. Поняття та класифікація суб'єктів аграрних правовідносин	42

25. Сільськогосподарські товаровиробники як суб'єкти аграрних правовідносин	44
26. Правове регулювання аграрного ринку та ринкової аграрної інфраструктури	45
27. Поняття та юридичні ознаки сільськогосподарських кооперативів	47
28. Порядок створення сільськогосподарських кооперативів та їх об'єднань	51
29. Система та компетенція органів управління в сільськогосподарських кооперативах	53
30. Правові підстави і порядок припинення діяльності сільськогосподарських кооперативів	55
31. Поняття, види та юридичні ознаки сільськогосподарських прибуткових кооперативів	57
32. Сільськогосподарські неприбуткові кооперативи: поняття, юридичні ознаки та види	58
33. Правила внутрішньогосподарської діяльності як локальний нормативно-правовий акт сільськогосподарського кооперативу	61
34. Особливості правосуб'єктності державних сільськогосподарських підприємств як суб'єктів аграрних правовідносин	62
35. Порядок створення та припинення діяльності державних сільськогосподарських підприємств	64
36. Правові засади управління державним сільськогосподарським підприємством. Система органів управління	65
37. Загальна характеристика правового статусу фізичних осіб як суб'єктів аграрних правовідносин	68
38. Права та обов'язки фізичних осіб як засновників та членів сільськогосподарських підприємств кооперативного типу	69
39. Членство в сільськогосподарських кооперативах: поняття та види	71
40. Підстави, порядок та правові наслідки припинення права членства фізичних осіб в сільськогосподарських підприємствах кооперативного типу	73
41. Особливості права засновництва та права участі фізичних осіб в сільськогосподарських підприємствах корпоративного типу	74
42. Правове становище аграрної біржі як суб'єкта аграрних правовідносин	75
43. Приватні та публічні засади в аграрному праві	77
44. Поняття та сутність державно-правового регулювання сільського господарства	78

45. Принципи державно-правового регулювання сільського господарства.....	80
46. Форми та методи державно-правового регулювання сільського господарства.....	81
47. Система органів державного регулювання в сільському господарстві.....	82
48. Органи державного регулювання сільського господарства галузевої компетенції та їхні повноваження	83
49. Правові підстави та межі державного втручання в діяльність сільськогосподарських товаровиробників	86
50. Правове забезпечення державної аграрної політики в Україні: поняття, стратегічні цілі та основні напрями	88
51. Правове забезпечення продовольчої безпеки України як складова державної аграрної політики.....	89
52. Поняття та ознаки продовольчої безпеки. Продовольча незалежність	90
53. Поняття та види державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників	91
54. Державний аграрний реєстр: поняття та основи правового забезпечення	93
55. Особливості державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників відповідно до Угоди СОТ «Про сільське господарство»	96
56. Особливості страхування в сільському господарстві	97
57. Особливості оподаткування сільськогосподарських товаровиробників	99
58. Поняття та юридичні ознаки фермерського господарства.....	102
59. Поняття та правові ознаки сімейного фермерського господарства.....	104
60. Особливості створення та державної реєстрації фермерського господарства	105
61. Правові підстави та порядок надання (передачі) земельних ділянок для ведення фермерського господарства	107
62. Права та обов'язки фермерського господарства, його членів.....	109
63. Правовий режим майна фермерського господарства.....	110
64. Правове регулювання праці у фермерському господарстві	112
65. Правові засади державної підтримки фермерських господарств.....	114
66. Правові підстави та порядок припинення діяльності фермерського господарства.....	116

67. Особливості банкрутства фермерських господарств.....	118
68. Правовий режим основних, обігових, натуральних та інших фондів сільськогосподарських підприємств.....	120
69. Правові гарантії та захист майнових прав сільськогосподарських підприємств і об'єднань	122
70. Право власності сільськогосподарських кооперативів. Майнові фонди	123
71. Правовий режим майна сільськогосподарських підприємств корпоративного типу. Майнові фонди.....	125
72. Поняття та юридичні ознаки особистого селянського господарства.....	127
73. Правове регулювання обліку особистих селянських господарств.....	129
74. Права та обов'язки осіб, що займаються веденням особистого селянського господарства. Надання послуг у сфері сільського зеленого туризму	130
75. Право на використання земельних ділянок як основи ведення особистого селянського господарства.....	132
76. Правовий режим майна, що використовується для ведення особистого селянського господарства (суб'єкти та об'єкти права власності).....	133
77. Правові форми реалізації надлишків сільськогосподарської продукції, що виробляється в особистих селянських господарствах	135
78. Особливості оподаткування доходів громадян, що займаються веденням особистого селянського господарства.....	137
79. Гарантії захисту прав громадян на ведення особистого селянського господарства.....	138
80. Правові підстави припинення ведення особистого селянського господарства.....	140
81. Державна підтримка особистих селянських господарств.....	141
82. Особливості правового становища аграрних холдингових компаній як суб'єктів аграрних правовідносин	142
83. Правове забезпечення соціального розвитку села: поняття та зміст	145
84. Поняття, сутність та принципи виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників	146

85. Правове регулювання обмежень у здійсненні виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських товаровиробників	148
86. Правове регулювання спеціалізації сільськогосподарського виробництва	149
87. Підсобні виробництва та промисли як галузі сільськогосподарського виробництва: правові основи створення та діяльності	150
88. Планування виробничо-господарської діяльності суб'єктів сільськогосподарського виробництва	152
89. Правове забезпечення виробництва якісної та безпечної сільськогосподарської продукції і сировини	153
90. Правові засади екологізації аграрного виробництва	156
91. Правове регулювання виробництва та обігу органічної сільськогосподарської продукції	157
92. Правове регулювання використання генетично-модифікованих організмів при виробництві сільськогосподарської продукції	159
93. Правові основи сільськогосподарської дорадчої діяльності. Поняття, зміст і завдання	161
94. Поняття та сутність та принципи організації праці в сільськогосподарських підприємствах: правове регулювання	162
95. Особливості організації виробничого процесу сільськогосподарських товаровиробників	164
96. Правове становище виробничо-господарських підрозділів як форми організації праці в сільськогосподарських підприємствах	165
97. Правова регламентація внутрішнього трудового розпорядку в сільськогосподарських підприємствах. Дисципліна праці	167
98. Робочий час і час відпочинку в сільськогосподарських підприємствах: правове регулювання, особливості обліку	169
99. Особливості правового регулювання оплати праці в сільському господарстві	171
100. Поняття та особливості правового регулювання охорони праці в сільськогосподарських підприємствах	173
101. Матеріальна та дисциплінарна відповідальність: види стягнень, підстави і порядок їх застосування в сільськогосподарських підприємствах	176
102. Загальна характеристика правового регулювання галузі тваринництва в сільському господарстві	178

103. Племінна справа в галузі тваринництва: правова регламентація	180
104. Особливості правового регулювання виробництва рибної продукції.....	182
105. Правове регулювання виробництва молока та молочних продуктів.....	183
106. Особливості правового регулювання виробництва продукції бджільництва	185
107. Загальна характеристика правового регулювання галузі рослиництва в сільському господарстві.....	187
108. Правове регулювання виробництва та обігу зерна.....	189
109. Правове регулювання захисту рослин	191
110. Правове забезпечення охорони прав на сорти рослин	193
111. Правове регулювання виробництва біопалива.....	194
112. Поняття та особливості аграрно-договірних відносин	196
113. Види договірних зобов'язань сільськогосподарських товаровиробників	198
114. Поняття, види та особливості обігу аграрних розписок за законодавством України.....	199
115. Договірні відносини по реалізації сільськогосподарської продукції	202
116. Договірні відносини у сфері матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств.....	204
117. Договірні відносини у сфері виробничо-технічного обслуговування сільськогосподарських товаровиробників	205
118. Договірні орендні відносини за участю сільськогосподарських товаровиробників	207
119. Договори кредитування та фінансового лізингу за участю сільськогосподарських товаровиробників	208
120. Юридична служба в сільському господарстві.....	211

Навчальне видання

АГРАРНЕ ПРАВО

Посібник

для підготовки до іспиту

За загальною редакцією
професора А. М. Статівки та професорки Т. В. Курман

5-те видання, перероблене і доповнене

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *А. Т. Гринченка*

Підписано до друку 29.08.2022.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 12,8. Обл.-вид. арк. 11. Тираж 200 прим.
Вид. № 3041

Видавництво «Право»
Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Чернишевська, 80-А, Харків, 61002, Україна
Тел./факс: (057) 716-45-53
Сайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»
Тел. (057) 717-25-44